



Sygn. akt II CSK 417/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa "M." - Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w P.

przeciwko C. K. i K. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 31 stycznia 2007 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego K. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 20 kwietnia 2006 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego K. K. na rzecz powódki "M." - Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego K. K. od wyroku zasądającego od tego pozwanego kwotę 168 828,22 zł, i orzekł o kosztach procesu, opierając rozstrzygnięcie na następujących faktach:

- Egzekucja powodowej Spółki przeciw spółce „I. – T.” okazała się bezskuteczna, a strona powodowa została o tym powiadomiona.
- Spółka „I. – T.”, w której pozwany pełnił funkcję członka zarządu w połowie 2000 r. znalazła się w stanie uzasadniającym ogłoszenie upadłości, ponieważ zaprzestała wypłacania wierzycielom ich należności i nie miała możliwości zaspokojenia wszystkich wierzytelności; w maju 2000 r. wypłaciła wprawdzie dwa razy po 10 000 zł oraz posiadała majątek trwały wartości 600 000 zł, lecz wierzytelności powodowej spółki, banku i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wobec niej przekraczały 900 000 zł. O złym stanie Spółki świadczyło likwidowanie kolejnych jej restauracji.
- Powództwo zostało wytoczone 26 stycznia 2004 r., a zawiadomienie o bezskuteczności egzekucji doręczono powódce 13 czerwca 2002 r. W ocenie Sądu od tej dopiero daty należało liczyć termin przedawnienia roszczenia.
- Pozwany K. K. został ostatecznie odwołany z funkcji członka zarządu w dniu 4 lipca 2000 r.

W skardze kasacyjnej pozwanego zarzucono naruszenie art. 117 § 1 k.c., w związku z art. 442 § 1 k.c. oraz art. 298 § 1 k.h., polegające na przyjęciu jako początku biegu terminu przedawnienia zawiadomienia o bezskuteczności egzekucji zamiast dnia, w którym zaistniały podstawy do złożenia wniosku o upadłość Spółki „I. – T.” z o.o.

Skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa wobec pozwanego K. K. i zasądzenia kosztów procesu ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia wierzycieli niewypłacalnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ze względu na lakoniczność regulacji ustawowej może budzić uzasadnione wątpliwości. Źródłem ich jest konieczność wyboru podstawy normatywnej regulacji przedawnienia. W razie przyjęcia zasad ogólnych z kodeksu cywilnego początek biegu terminu przedawnienia liczyłby się od wymagalności (art. 120 § 1 k.c.), jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego akceptowane jest zapatrywanie upatrujące w art. 442 § 1 k.c. unormowanie początku i długości terminu przedawnienia roszczenia opartego na przepisie art. 298 § 1 kodeksu handlowego. Pogląd ten jest zgodny z wyraźnie reprezentowaną w orzecznictwie kwalifikacją roszczenia wierzycieli wobec członków zarządu spółki jako odszkodowawczego i umożliwia - jak stwierdził to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku 28.01.2004 r., IV CK 176/02, Wokanda 2004/9/7 - racjonalne rozwiązanie problemu przedawnienia roszczenia wierzyciela spółki wobec członków zarządu. Jak wiadomo, art. 442 § 1 k.c. w sposób odmienny niż przepisy części ogólnej określa nie tylko długość terminu przedawnienia ale i jego początek, przyjmując jako zasadę dzień dowiedzenia się uprawnionego o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Szkada, o której mowa w art. 298 § 1 k.h. nie jest tożsama ze szkodą w znaczeniu przyjętym w art. 361 § 2 k.c., chodzi tu bowiem nie o stratę wierzyciela, lecz o takie obniżenie potencjału spółki dłużnej, w którym egzekucja okazuje się bezskuteczna (wyrok SN z 14.06. 2005 r., sygn. V CK 719/04, LEX nr 152455). Praktyka sądowa rozstrzygnęła również dylemat, czy w każdym wypadku konieczne jest złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji przeciw spółce dłużnej i dopuściła powszechnie akceptowany wyjątek, zwalniając wierzyciela od bezcelowych starań i kosztów, gdy stało się oczywiste, że byłoby to bezcelowe (wyrok SN z 26.06.2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004/7-8/129). Ustalenie przewidzianej w art. 298 § 1 k.h. (art. 299 § 1 k.s.h.) przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu. Poza tym bezskuteczność egzekucji nie jest pojęciem tożsamym z przesłanką zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości wg art. 5 ust. 1 Prawa upadłościowego (jednolity tekst: Dz.U.91.118.512 ze zm.).

Stosowanie przedstawionych reguł, które Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym sprawę akceptuje, pozwala stwierdzić, że w procesie o zasądzenie roszczenia opartego na art. 298 § 1 k.h., powoda obciąża ciężar wykazania przesłanek pozwalających uwzględnić jego roszczenie, m.in. stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, z którego wynika domniemanie powstania szkody rozumianej specyficznie, co wyjaśniano wyżej. Zawiadomienie organu egzekucyjnego (scil. komornika) jest dostatecznym dowodem takiego stanu. Pozwanego, podnoszącego zarzut przedawnienia obciąża natomiast dowód wykazania, wcześniejszej daty stwierdzenia tak rozumianej szkody. Sąd orzekający w rozpatrywanej sprawie nie miał podstaw do poszukiwania dowodów usprawiedliwiających zarzut przedawnienia, a pozwany K. K. takich dowodów nie przedstawił. Dlatego usprawiedliwione w świetle dokonanych ustaleń było przyjęcie daty, od której biegł termin przedawnienia według doręczenia powódce zawiadomienia o bezskuteczności egzekucji. Z tego względu skarga kasacyjna oparta na pierwszej podstawie (naruszenia prawa materialnego) okazała się bezskuteczna i podlegała oddaleniu zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach procesu na rzecz strony powodowej zastąpionej przez radcę prawną, która złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną i domagała się zasądzenia zwrotu kosztów tytułem zastępstwa procesowego orzeczono zgodnie z art. 99 i 98 § 3 k.p.c.